
FIKTIVE FAKTURAER OG VIRTUELLE KONTI

Danske fakturafabrikker flytter transaktionerne udenlands

01 Resumé

Hvidvasksekretariatet har udarbejdet en analyse, som viser, at danske fakturafabriker i udpræget grad er begyndt at tage sig betalt på konti i udlandet frem for på konti i danske pengeinstitutter. Faktisk er der på få år sket en markant stigning i fakturafabrikkernes brug af de såkaldte *virtuelle IBANs* – altså virtuelle udgaver af internationale bankkontonumre – hos udenlandske udbydere af betalingstjenester, også kendt som *payment service providers, PSP*.

Cirka tre ud af fire fiktive fakturaer blev i 2024 betalt via såkaldte *virtuelle IBANs* – også kaldet *vIBANs* – hos udenlandske udbydere af betalingstjenester. Denne tendens ser ud til at fortsætte i 2025.

Når fakturafabriker tager imod betalingerne via vIBANs, er det meget vanskeligt for de underretningspligtige og de danske myndigheder at være opmærksomme på transaktionerne. Indhentning af oplysninger i udlandet er et besværliggørende led for myndighedernes tilsyn, og det gør det også vanskeligere for politiet at efterforske sagerne.

Brugen af fakturafabriker er omfattende. Danske virksomheder køber fiktive fakturaer for milliarder, og det gør de for at skaffe sig kontanter til aflønning af sort arbejdskraft og derved unddrage statskassen for skatte- og momsbetalinger. Kriminelle bagmænd udskriver velvilligt de fiktive fakturaer. Bagmændene tjener et gebyr for hver faktura, de udskriver, og samtidig får de hvidvasket penge, som stammer fra kriminalitet. Det er et velkendt modus. Det, som er nyt, er, at betalingerne for de fiktive fakturaer nu går direkte til udlandet.

Hvidvasksekretariatets analyse viser blandt andet, at den enkelte fakturafabriks levetid er kortere end tidligere, og at fakturafabrikerne primært har registreret sig som virksomheder inden for byggeriet samt servicefagene, som eksempelvis rengøring, transport og vikartjenester. Køberne af de fiktive fakturaer er i overvejende grad beskæftiget inden for de samme brancher. Ifølge Skattestyrelsen optræder fakturafabriker og deres kunder inden for alle brancher, hvor levering af ydelser kræver mandskab, hvor der er mangel herpå, og hvor der er stor prismæssig konkurrence, hvorfor der er et ønske om at holde lønudgifter nede ved anvendelse af sort arbejdskraft.

Hvidvasksekretariatet har lavet denne analyse på baggrund af oplysninger om ca. 190 formodede fakturafabriker, deres kunder og deres betalinger. De ca. 190 fakturafabriker har udstedt næsten 50.000 fiktive fakturaer til godt 5.200 virksomheder i perioden fra 2017 til 2024. Der er udstedt fakturaer for knap 6,1 milliarder kroner og kreditnotaer for godt 1,2 milliarder kroner, begge dele inkl.

moms. Det reelle omfang kan dog være langt større, da der kan være mange flere fakturafabriker, som vi ikke endnu kender til.

vIBAN-teknologien gør det muligt, at udenlandske pengeinstitutter kan udbyde registreringsnumre, som ser danske ud. Transaktioner til sådan en konto vil umiddelbart ligne en overførsel til en dansk konto, men realiteten er, at transaktionen foregår til en udenlandsk udbyder af betalingstjenester, som ikke er underretningspligtig i Danmark. Det er særdeles eftertragtet blandt kriminelle. vIBAN-teknologien muliggør desuden, at udenlandske pengeinstitutter og betalingstjenesteudbydere kan videresælge disse virtuelle kontonumre til andre finansielle tjenesteudbydere i andre lande, som herefter kan tilbyde vIBANs til deres kunder. Derfor kan en kunde fra udlandet have et vIBAN, der ligner et dansk kontonummer, men som er udstedt af en udbyder i et andet land. Der kan således komme langt flere led i kæden af transaktioner, og samtidig kan det blive svært for myndighederne at finde frem til den reelle ejer af et vIBAN.

Det er ikke ulovligt for danske virksomheder at anvende vIBANs eller udenlandske udbydere af betalingstjenester i det hele taget. Det udgør dog en markant sårbarhed i kampen mod hvidvask, når det bliver sværere for de underretningspligtige og for myndighederne i Danmark at identificere og bekæmpe hvidvask samt skatte- og momsunddragelse via fakturafabriker.

De udenlandske udbydere af betalingstjenester er ikke forpligtede til at indberette saldo, renter og ejerforhold til Skattestyrelsen på samme måde, som de danske pengeinstitutter er. Skattestyrelsen og andre offentlige myndigheder har derfor ikke direkte adgang til oplysninger om ejere af vIBANs. De udenlandske virksomheder, som udbyder vIBANs, er heller ikke forpligtede til at underrette om mistænkelige transaktioner til den finansielle efterretningsenhed i Danmark, ligesom de ikke er omfattet af de øvrige danske hvidvaskregler. Det er Hvidvasksekretariatets opfattelse, at de derfor også benyttes af kriminelle, som ikke kan få – eller ikke ønsker – en erhvervskonto i et dansk pengeinstitut.

Indhold

01	Resumé	2
02	Indledning	5
03	Sådan fungerer en fakturafabrik	2
03.1	En effektiv hvidvaskmetode	2
03.2	Fiktive fakturaer for milliarder	4
03.3	Fakturafabrikken – B-selskabet	5
03.4	Kunden - A-selskabet	7
03.5	Hvidvask og skatte- og momsunddragelse	9
03.6	Alternative måder at bruge fakturafabriker	10
04	Virtuelle konti i udlandet	13
04.1	Fakturafabrikerne har taget <i>vIBANs</i> til sig	13
04.2	Virtuelle IBANs er attraktive	14
04.3	Dansk-udseende erhvervskonti i udlandet	16
04.4	Formidlere af "danske" erhvervskonti i udlandet er ikke omfattet af hvidvaskreglerne	20
05	Det vanskelige pengespor	22
05.1	At finde kontoejeren kan være besværligt	22
05.2	Hvidvasken flytter ud, men før-kriminaliteten og skatte- og momsunddragelsen bliver i Danmark	23
06	Sådan underretter du ved mistanke om fiktive fakturaer	25
07	Vil du vide mere om hvidvask?	26

02 Indledning

Til trods for myndighedernes og offentlighedens kendskab til fænomenet fakturafabriker benytter kriminelle fortsat fiktive fakturaer både som hvidvaskmetode og som en måde at unddrage statskassen. Hvidvasksekretariatets analyse viser en ændring i modus, hvor fakturafabrikerne flytter deres betalinger ud af de danske pengeinstitutter og til udenlandske udbydere af betalingstjenester.

Udgivelsen af denne temarapport har afsæet i underretninger om cirka 190 formodede fakturafabriker, deres kunder og betalingerne for de fiktive fakturaer. Det giver os mulighed for at undersøge fænomenet 'fakturafabriker' nærmere. Derfor kan du i rapporten blive klogere på eksempelvis hvilke brancher, der er særligt benyttede blandt fakturafabrikerne, ligesom du kan læse mere om arketyperne på en fakturafabrik og på dem, der køber de fiktive fakturaer.

Temarapporten beskriver, hvordan en fakturafabrik typisk fungerer, ligesom rapporten også beskriver alternative måder, de kriminelle anvender fiktive fakturaer. Du kan også læse om, hvorfor man ved at købe sort arbejdskraft kan være med til at holde hjulene i gang hos bagmænd bag narkotikahandel og anden alvorlig organiseret kriminalitet. Og ikke mindst kan du i rapporten læse om, hvorfor de såkaldte *virtuelle IBANs*, som udbydes af udenlandske udbydere af betalingstjenester, er en udfordring for de danske myndigheder.

Vi håber, at rapporten kan hjælpe underretningspligtige virksomheder til at være opmærksomme på virksomheder, der benytter fiktive fakturaer. Det er ikke kun banker, der skal være opmærksomme. Andre underretningspligtige, som har erhvervskunder, skal også være opmærksomme og underrette, hvis der er en mistanke om fiktive fakturaer, som ikke kan afvises. Det kan være advokater, ejendomsmæglere, udbydere af tjenesteydelser til virksomheder samt eksterne bogholdere og registrerede revisorer. Det er en fælles opgave at prøve at stoppe fakturafabrikerne og dem, der benytter deres "services".

Vi vil gerne takke skattemyndighederne, Finanstilsynets hvidvask- og fintech-eksperter og kolleger i andre dele af National enhed for Særlig Kriminalitet for viden og sparring.

God læselyst

03 Sådan fungerer en fakturafabrik

Kriminelle grupper og netværk tilbyder hvidvask for andre kriminelle aktører gennem fakturafabriker. Der handles fiktive fakturaer for milliarder af kroner, og størstedelen af pengene ender i udlandet. Fakturafabrikerne lever i kortere tid end tidligere, og kunderne, som køber de fiktive fakturaer, er primært virksomheder beskæftiget inden for byggebranchen eller leverandører af services som transport, rengøring eller vikarydelser.

03.1 En effektiv hvidvaskmetode

I et typisk fakturafabrik-setup indgår der bagmænd med kontanter, som skal vaskes hvide, samt en række virksomheder, der gerne aftager kontanterne. For bagmændene bag fakturafabrikerne er det primære formål at få hvidvasket penge, som stammer fra kriminel aktivitet. Fakturafabriker – som også er kendt som B-selskaber – hvidvasker penge ved at sælge fiktive fakturaer. En faktura er fiktiv, når den betalte ydelse ikke bliver leveret. Skattestyrelsen oplyser, at hvis der bliver leveret en ydelse, bliver ydelsen i hvert tilfælde ikke leveret fra den virksomhed, der har udstedt fakturaen.

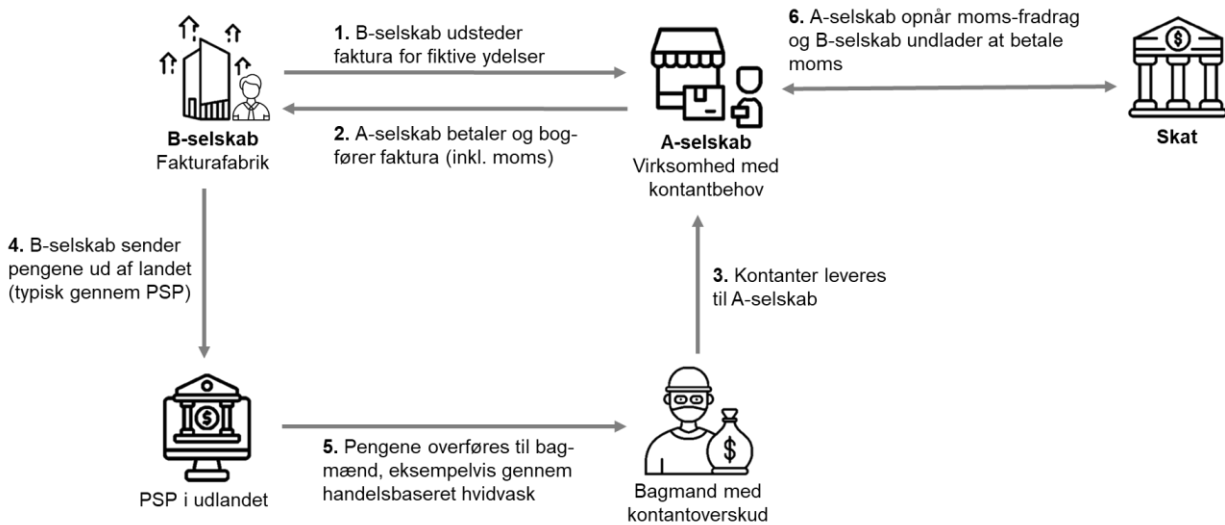
A- og B-selskaber

Fakturafabrikken, der sælger de fiktive fakturaer, kaldes et B-selskab, mens deres kunder kaldes A-selskaber. Vi benytter både begreberne 'fakturafabrik' og 'kunde' samt B- og A-selskab i denne rapport.

De kunder, som fakturafabrikken handler med (også kendt som *A-selskaber*), køber de fiktive fakturaer for at skaffe kontanter. Kontanterne bruges til eksempelvis aflønning af sort arbejdskraft, til betaling af illegale varer og tjenester eller som maskeret udbytte til virksomhedens ejer. Med de fiktive fakturaer kan A-selskaberne samtidig nedbringe momsbetalinger, mens de ansatte slipper for at

betale skat og arbejdsmarkedsbidrag af deres løn. De oplysninger, som Hvidvasksekretariatet har benyttet i denne analyse, viser, at der stadig er stor efterspørgsel efter de fiktive fakturaer

Illustration 1 – Et kredsløb for en fakturafabrik

Det typiske kredsløb for en fakturafabrik er her skitseret (illustration 1). Som det fremgår, starter kredsløbet typisk med, at fakturafabrikken (B-selskabet) udsteder en fiktiv faktura (1). Kunden (A-selskabet) betaler den fiktive faktura ved overførsel fra kundens konto til fakturafabrikkens konto (2). Efterfølgende modtager kunden en returbetaling tilsvarende fakturabeløbet fratrukket fakturafabrikkens gebyr (3). Returbetalingen sker ofte i kontanter eller overføres til en konto, eksempelvis i udlandet, som kunden kan disponere over. Fakturafabrikken fører ofte pengene fra fakturabetalingerne hurtigt ud af landet til såkaldte C-selskaber, eksempelvis via en udenlandsk udbyder af betalingstjenester (en *payment service provider*, PSP) (4), og pengene sendes herfra direkte til bagmændene eller indirekte via fx handelsbaseret hvidvask med virksomheder i udlandet eller via hawala (5). Kunden, der har købt den fiktive faktura, bruger den til at opnå momsfradrag (6).

Fakturafabrikkerne tager gebyr for at udskrive de fiktive fakturaer. Når en kunde betaler en faktura på fx 100.000 kroner via bankoverførsel, får kunden eksempelvis kun 85.000 kroner tilbage i kontanter. Differencen er gebyret til fakturafabrikken. Men den omkostning kan køberen af den fiktive faktura hente ind i form af momsmæssige "besparelser". Det kan lade sig gøre, fordi køberen af den fiktive faktura trækker fakturaen fra i sit regnskab på samme måde som ved rigtige fakturaer. Kunden får altså – ud over kontanterne i hånden – en momsmæssig fordel. Så længe den momsmæssige "besparelse" for A-selskabet er større end gebyret til fakturafabrikken, er der et incitament for A-selskaberne til at købe de fiktive fakturaer. Og som vi viser i afsnit 3.4, er nogle af A-selskaberne særdeles hyppige kunder hos fakturafabrikkerne.

03.2 Fiktive fakturaer for milliarder

De analyserede data dækker perioden fra 2017-2024 og indeholder oplysninger om næsten 50.000 betalinger for fiktive fakturaer fra cirka 190 formodede fakturafabrikker (B-selskaber) udstedt til godt 5.200 virksomheder (A-selskaber). Hvidvasksekretariatet har opgjort, at der samlet set er udstedt fakturaer for cirka 6,1 milliarder kroner samt kreditnotaer for godt 1,2 milliarder kroner, begge dele inkl. moms. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at der er et vist mørketal, hvorfor det reelle omfang kan være langt større.

For at skabe en overordnet forståelse af, hvad der kendetegner fakturafabrikker og deres kunder, har vi sammenstillet de anvendte data med Erhvervsstyrelsens virksomhedsregister og Hvidvasksekretariatets øvrige data fra underretninger. Det betyder dog ikke, at man kan konkludere, at alle fakturafabrikker ser ud som dem, der hidtil er identificeret. Der kan nemlig sagtens være endnu uidentificerede fakturafabrikker, som opererer på anden vis og har andre karakteristika end dem, vi neden for skitserer. Til trods for dette forbehold forsøger vi i de følgende afsnit at skitsere de typiske karakteristika ved et fakturafabrik-setup.

Fakturafabrikker findes også i Sverige

En rapport fra det svenske *Finanspolisen* fra 2024 viser, at russisksprogede kriminelle står bag fakturafabrikker i Sverige og i udlandet. De opererer i blandt andet de baltiske lande, Ukraine, Hviderusland og Polen. Den svenske analyse viser, at der er en relation mellem russisktalende kriminelle aktører og byggeindustrien. Du kan finde den svenske rapport [her](#).

03.3 Fakturafabrikken – B-selskabet

De fleste fakturafabriker er anpartsselskaber, som er oprettet specifikt med henblik på hvidvask. De drives ved hjælp af stråmænd, men reelt set styres de af andre personer, der har forstand på, hvordan man driver en fakturafabrik. Selvom de fleste fakturafabriker er anpartsselskaber, oplever både Skattestyrelsen og National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK), at der også er en stor stigning i anvendelsen af enkeltmandsvirksomheder. I andre tilfælde opkøber facilitatorer allerede-eksisterende selskaber med dertilhørende bankkonti, som måske har været inaktive i en periode på grund af udfordringer med virksomheden. Nødlidende selskaber med flere års reel drift samt bankkonti kan være attraktive for kriminelle, der skal åbne en ny fakturafabrik. Det skyldes, at et nystiftet selskab, der opnår en stor omsætning fra første færd, i bankernes transaktionsovervågning kan fremstå mere mistænkelig end et selskab med flere års driftshistorik. Et eksempel på dette er sagen om Kolding Maskinfabrik, som i stedet for at dreje nøglen om fik "nyt liv" som fakturafabrik.

Kolding Maskinfabrik blev til fakturafabrik

I en meget stor hvidvasksag, hvor fakturafabrikken Kolding Maskinfabrik indgik, blev der på mindre end et år ført knap 200 mio. kroner fra ca. 400 danske selskaber (A-selskaber) gennem fakturafabrikken og videre til 270 udenlandske selskaber (såkaldte C-selskaber). Sagen viste, at ind- og udbetalingerne skete stort set samtidigt, samt at der stort set ingen driftsomkostninger var i Kolding Maskinfabrik på trods af den store omsætning. De udenlandske virksomheder, som pengene blev sendt til, solgte blandt andet hårprodukter og olivenolie, og de havde dermed ingen branchemæssig relation til Kolding Maskinfabrik.

B-selskaberne behøver ikke udelukkende at være tomme selskaber, der kun udskriver fiktive fakturaer. De kan godt have en reel drift ved siden af, ofte inden for en helt anden branche end de brancher, der udstedes fiktive fakturaer indenfor. I disse tilfælde vil B-selskabet ofte anvende dobbeltbogføring, dvs. at reelle og fiktive fakturaer udstedes og bogføres i to forskellige systemer. Derudover kan betalingerne af de fiktive fakturaer indbetales til en separat konto oprettet specifikt til dette formål eller indbetales til forskellige muldyrs konti. I den nedenstående boks fremgår de ti hyppigst forekomne brancher blandt de analyserede formodede fakturafabriker. Der er typisk tale om virk-

somheder, der er beskæftigede inden for byggebranchen, samt virksomheder der udbyder services, så som transport, rengøring og vikarpersonale – altså brancher med et stort behov for arbejdskraft og hvor konkurrencen er hård.

Top ti branchekoder for fakturafabriker, der sælger flest fiktive fakturaer (B-selskaberne)

433200 - Tømrer- og bygningsnedkervirksomhed
 811000 - Kombinerede serviceydelser
 812100 - Almindelig rengøring i bygninger
 412000 - Opførelse af bygninger
 494100 - Vejgodstransport
 411000 - Gennemførelse af byggeprojekter
 431200 - Forberedende byggepladsarbejder
 532000 - Andre post- og kurer tjenester
 439990 - Anden bygge- og anlægsvirksomhed, som kræver specialisering
 782000 - Vikarbureauer

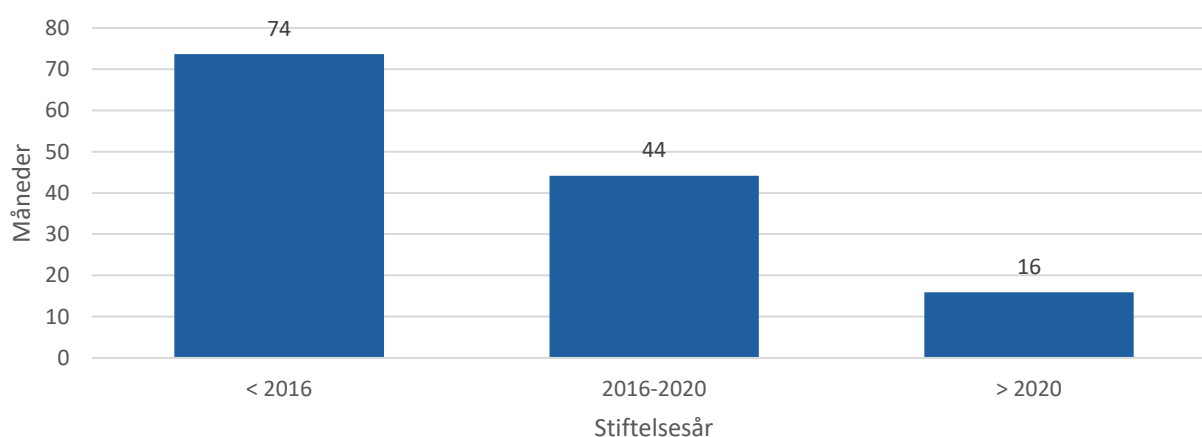
Note: Branchekoderne følger DB07-standarden fra før opdateringen til [DB25-branchenomenklatur](#) pr. 1. januar 2025.

Fakturafabrikerne lever i kortere tid

Fakturafabrikerne lever sjældent længe, før de går konkurs. Sammenholdes de analyserede fakturafabriker med oplysninger fra Erhvervsstyrelsens virksomhedsregister, kan vi se et tydeligt fald i levetiden i de seneste år. Siden 2020 er den gennemsnitlige levetid for de fakturafabriker, som indgår i analysen, faldet til mindre end halvandet år.

Figur 1 - Fakturafabrikkernes kortere levetid

Fakturafabrikkernes gennemsnitlige levetid målt i antal måneder fra stiftelsestidspunkt til ophør

Note: Forskellene i levetid kan skyldes, at de fakturafabriker, vi har data om fra tidligere år, udgjorde større komplekser end de gør i dag.
Kilde: Hvidvasksekretariatets data sammenholdt med oplysninger fra Erhvervsstyrelsens virksomhedsregister.

Ifølge NSK, der har beskæftiget sig med fakturafabriker i straffesager, hvidvaskes der mindre beløb end tidligere gennem hver enkelt fakturafabrik. Det kan skyldes, at underretningspligtige og myndigheder er blevet hurtigere til at identificere fakturafabrikerne. Derfor skal der flere fakturafabriker til. NSK oplever, at så snart der er blevet lukket en fakturafabrik, så opstår der en ny – ofte med de samme bagmænd og facilitatorer i kulissen.

Mistænkelige transaktioner

En indikator på en fakturafabrik kan også være overførsler til udlandet, hvor importoplysningerne ikke umiddelbart stemmer overens med fakturaens oplysninger, eller overførsler til udenlandske virksomheder i brancher, der ikke har en naturlig sammenhæng med de danske virksomheders brancher. Et kuriøst eksempel på dette er en dansk fakturafabrik, der – ifølge en faktura på flere hundrede tusinde kroner – solgte to meget dyre fisk til et lille oversøisk konsulentshus. Sælgeren af de friske fisk var, ligesom konsulentshuset, imidlertid ikke i fiskebranchen, og der var umiddelbart ikke sammenhæng mellem leveringsdato og betalingsdato. Misforhold mellem fakturafabriker og deres kunders brancher kan altså være en indikator på mistænkelige aktiviteter. Sjældent er det dog så tydeligt som i tilfældet her.

03.4 Kunden - A-selskabet

Kunden, der køber de fiktive fakturaer, kaldes – som nævnt tidligere – for et A-selskab. Et typisk A-selskab er et anpartsselskab eller i nogle tilfælde en enkeltmandsvirksomhed. A-selskaber er som oftest "rigtige" virksomheder med legale indtægter fra drift, der efterspørger kontanter til aflønning af sort arbejdskraft. De er typisk også beskæftigede inden for brancher, hvor konkurrencen er hård, og hvor prisen ofte er afgørende for, om man får en opgave. Der er ofte også tale om brancher, hvor det ikke er nødvendigt, at medarbejderne taler dansk.

De brancher, der ifølge Hvidvasksekretariatets analyse køber flest fakturaer, har det til fælles, at de er vanskelige at kontrollere, da de sælger ydelser, som er svære at måle og veje. Det er dog vigtigt at understrege, at vi her kun viser top ti, og at opgørelsen ikke udelukker, at andre brancher også benyttes.

Top ti branchekoder for kunder, der køber det største antal fiktive faktura (A-selskaberne)

433200 - Tømrer- og bygningsssnedkervirksomhed
 494100 - Vejgodstransport
 812100 - Almindelig rengøring i bygninger
 532000 - Andre post- og kurertjenester
 811000 - Kombinerede serviceydelser
 433410 - Malerforretninger
 782000 - Vikarbureauer
 439990 - Anden bygge- og anlægsvirksomhed, som kræver specialisering
 412000 - Opførelse af bygninger
 433300 - Udførelse af gulvbelægninger og vægbeklædning

Note: Branchekoderne følger DB07-standard fra før opdateringen til [DB25-branchenomenklatur](#) pr. 1. januar 2025.

Hvidvasksekretariatet har efterretninger, der indikerer, at også eventbranchen og virksomheder, der importerer frugt, grønt og blomster gør brug af fakturafabriker. Som det tidligere eksempel med salg af frisk fisk til en konsulentvirksomhed viser, er det kun fantasien, der sætter grænser for, hvilke brancher der kan benyttes, men brancherne vil som nævnt ofte have det til fælles, at det kan være vanskeligt at kontrollere, om der er blevet leveret de ydelser, som fremgår af fakturaerne.

De tre mest aktive købere af fiktive faktura (A-selskaber) har handlet for tocifrede millionbeløb:

- 50,6 mio. kr. via 210 fakturaer og kreditnotaer
- 36,5 mio. kr. via 223 fakturaer og kreditnotaer
- 32,5 mio. kr. via 77 fakturaer og kreditnotaer

Tallene er fakturabetalinger fratrukket kreditnotaer og er angivet inkl. moms.

Hvidvasksekretariatets analyse viser, at cirka halvdelen af kunderne køber fakturaer af mere end én fakturafabrik. I gennemsnit benytter A-selskaberne sig af mellem to og tre fakturafabriker, og den mest aktive kunde har benyttet hele 25 fakturafabriker. De kunder (A-selskaber) som købte fiktive fakturaer hos Kolding

Maskinfabrik, købte også fiktive fakturaer hos andre fakturafabriker.

03.5 Hvidvask og skatte- og momsunddragelse

Fakturafabrikkerne er en oplagt hvidvaskmodel, som forener A-selskabernes efterspørgsel efter kontanter med B-selskabernes udbud af kontanter, der ofte leveres af kriminelle grupper og netværk. Fakturafabriksmodellen er dog ikke kun en attraktiv hvidvaskmodel for bagmændene – fakturafabrikkerne og deres kunder får, ud over kontanterne til aflønning af sort arbejdskraft, også mulighed for at unddrage statskassen for uberettigede fradrag for momsbetalinger.

Betaling for sort arbejde er med til at holde liv i den organiserede handel med narkotika

Fakturafabrikkerne er blevet helt essentielle for den organiserede handel med narkotika. Det er de blandt andet, fordi det er blevet vanskeligere at veksle danske kroner til euro i udlandet. Når de kriminelle ikke længere kan betale narkotika med kontanter i udlandet, bliver fakturafabrikkerne et vigtigt redskab.

Når fakturafabrikens kunder har betalt deres fakturaer til fakturafabrikens konto, overføres pengene videre herfra og til virksomheder i udlandet (ofte benævnt C-selskaber). Fra de udenlandske virksomheder overføres betalingerne videre til narkotika-grossisterne. Disse betalinger for narkotika kan fx foregå via 'stablecoins', altså kryptovaluta, som ikke har store kursudsving, fordi de er bundet til et underliggende aktiv, som eksempelvis den amerikanske dollar.

Køberne af de fiktive fakturaer får kontanter, de kan bruge til at aflønne deres medarbejdere sort, og de kan tilmed betale mindre i moms. Fakturafabrikkerne tjener penge på handlen med de fiktive fakturaer. Og endelig får organiserede kriminelle hvidvasket deres kontanter fra eksempelvis handel med narkotika, samtidig med at de kan bruge hele dette set-up til at betale for nye leverancer af narkotika. Det er ofte de organiserede kriminelle selv, som står bag fakturafabrikkerne, selv om det ikke er dem, der på papiret kontrollerer selskaberne.

Køberne af sort arbejdskraft bidrager til A-selskabernes efterspørgsel efter kontanter, hvilket bidrager til hvidvask af penge for kriminelle grupper og netværk. Det er imidlertid ikke kun fakturafabrikernes kunder, der unddrager statskassen og samfundet. Fakturafabrikens bagmænd afregner ikke salgsmoms. Når fakturafabrikkerne går konkurs, som det fx var tilfældet med Kolding Maskinfabrik, efterlader de samfundet med en betydelig gæld. Skattestyrelsen oplyser, at fakturafabrikkerne oftest går konkurs som følge af det krav, som Skattestyrelsen opgør mod dem, og/eller fordi Skattestyrelsen inddrager virksomhedernes momsregistrering.

A-selskaberne ødelægger konkurrencen i deres brancher

Ikke nok med at fakturafabrikerne hvidvasker de kriminelles ulovlige profitter og faciliterer A-selskabernes moms- og skatteunddragelse – denne hvidvaskstruktur er også med til at forvride konkurrencen i mange brancher.

A-selskaberne, der køber de fiktive fakturaer, får nemlig en klar konkurrencefordel i forhold til lovlige virksomheder. Når A-selskaberne nedbringer deres omkostninger til lønninger samt skatte- og momsbetalinger, kan de underbyde de lovlige virksomheder, og i sidste ende kan de lovlige virksomheder blive presset ud af et givent marked.

03.6 Alternative måder at bruge fakturafabriker

Som vist er fakturafabriker, til trods for myndighedernes indsats, stadig et anvendt modus til hvidvask og til skatte- og momsunddragelse. I et typisk fakturafabrik-setup er der som nævnt bagmænd med kontanter, der skal vaskes hvide, samt en række virksomheder, der gerne aftager kontanterne. De fiktive fakturaer er det middel, som skal få denne byttehandel til at se lovlig ud. Ofte er det de kriminelle netværk med kontanter, der skal vaskes hvide, som kontrollerer fakturafabrikerne. Det behøver dog ikke at være sådan. At drive en fakturafabrik kan også gøres uden, at man tilhører et kriminelt netværk, så længe man har adgang til de kontanter, man sælger til A-selskaberne. Der findes også variationer af fakturafabriker, som fungerer uden kontanter fra kriminelle netværk. Eksempelvis har politiet og Gældsstyrelsen afdækket to andre måder, hvorpå de kriminelle bruger fiktive fakturaer i deres hvidvaskaktiviteter.

Hvidvask af kontantfri handel med narkotika

Politiet har oplysninger, der indikerer, at konstruktionen med fakturafabriker, som udskriver fiktive fakturaer, også tages i brug som led i hvidvask af profit fra handel med narkotika, der *ikke* er i kontanter. Det foregår ved, at narkotikasælgeren medbringer en mobil betalingsterminal magen til dem, som findes i detailhandlen, og at køberen af narkotikaen betaler med et betalingskort. Betalingskortet kan eventuelt være et forudbetalt kort (prepaid card), så køberens identitet holdes anonym. Pengene går ind på en virksomhedskonto, eventuelt i udlandet, som kontrolleres af narkotikahandlerne. For ikke at have pengene stående på den modtagne virksomhedskonto for længe flyttes pengene videre ved hjælp af "handler" på baggrund af fiktive fakturaer i et netværk af virksomheder. Dermed skjules sporene i en kompleks og uigennemskuelig struktur. Det er en måde at benytte fiktive fakturaer, men uden hele kontantdelen.

På den måde undgår narkotikahandlerne at skulle omdanne kontanter til midler på en bankkonto. Kontanter er besværlige at håndtere i større mængder og udgør en risiko for de kriminelle. Hvis man kan sælge narkotika uden et kontantkredsløb, har man strømlinet sin narkotikaforretning, og jo flere virksomheder, der indgår i konstruktionen, desto mere besværligt er det for underretningspligtige og myndigheder at identificere og for politiet at efterforske.

Gældsstyrelsen identificerer simpelt modus

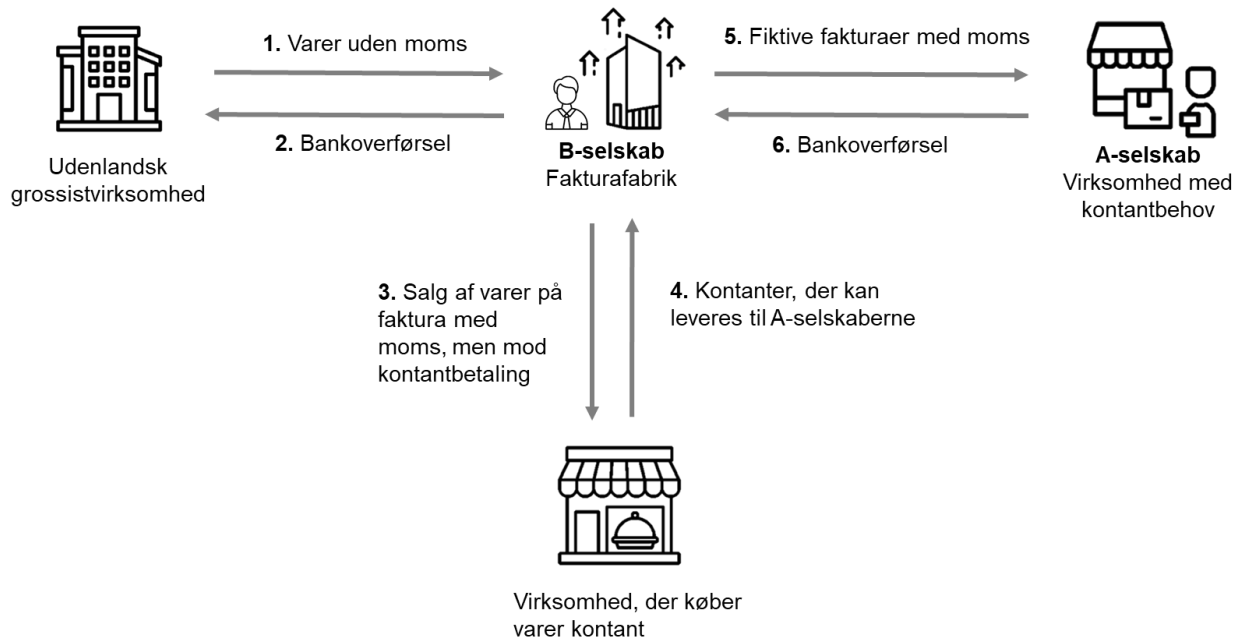
Gældsstyrelsen oplever, at fakturafabrikkerne (B-selskaberne) tager del i flere led i kæden end tidligere og selv genererer de kontanter, de handler med. I et sådant hvidvaskmodus er det ikke nødvendigt for fakturafabrikken at få sorte kontanter fra en kriminel bagmand eller netværk.

Et sådant mere simpelt fakturafabrik-setup er vist nedenfor ved illustration 2. Her køber fakturafabrikken varer uden moms fra udenlandske grossister (1) med bankoverførsel (2), som den efterfølgende sælger til kiosker, inklusive moms, men mod kontantbetaling (3). Det er ikke ulovligt at handle varer kontant.¹ På den måde skaffer fakturafabrikken selv de kontanter, den kan sælge til dens kunder (A-selskaberne), men uden at skulle have kontanterne leveret fra eksempelvis organiserede kriminelle.

Dernæst laver fakturafabrikken fiktive fakturaer inklusive moms til kunderne (A-selskaberne) (5) mod bankoverførsel (6). Denne del følger det klassiske fakturafabrik-setup, hvor fakturafabrikken modtager bankoverførsel fra kunderne som betaling for den fiktive faktura, og fakturafabrikken tilbagebetaler kunderne kontant. Forskellen fra det klassiske fakturafabrik-setup er, at kontanterne stammer fra fakturafabrikens eget varesalg og ikke er kontanter fra fx et kriminelt netværk.

¹ Det er lovligt, så længe grænsen i kontantforbudsreglen ikke overskrides. Ifølge hvidvasklovens § 5, der også er kendt som kontantforbuddet, må erhvervsdrivende ikke tage imod kontantbetaling på 15.000 kroner eller derover. Reglen gælder alle erhvervsdrivende, som ikke er omfattet af hvidvaskloven. Samtidig er der også regler i momsloven og skattekontrolloven om sanktioner ved kontant betaling af leverancer til en værdi af over 8.000 kroner.

Illustration 2 – En mere simpel hvidvaskfabrik

Gældsstyrelsen vurderer, at dette simple hvidvaskmodus potentielt er nemmere at etablere og mere attraktivt, fordi fakturafabrikkens bagmand ikke er afhængig af at have adgang til en beholdning af sorte kontanter. En fakturafabrik som denne kræver ifølge Gældsstyrelsen alene viden om to ting; for det første hvilke virksomheder, der kunne være interesseret i at bruges deres kontanter til at købe varer, og for det andet hvilke virksomheder, der ønsker at aflønne deres arbejdskraft sort, og som derfor gerne aftager kontanterne. Dette hvidvaskmodus kræver ikke brug af handelsbaseret hvidvask, hawala-netværk eller andet, der ofte indgår i et mere klassisk setup.

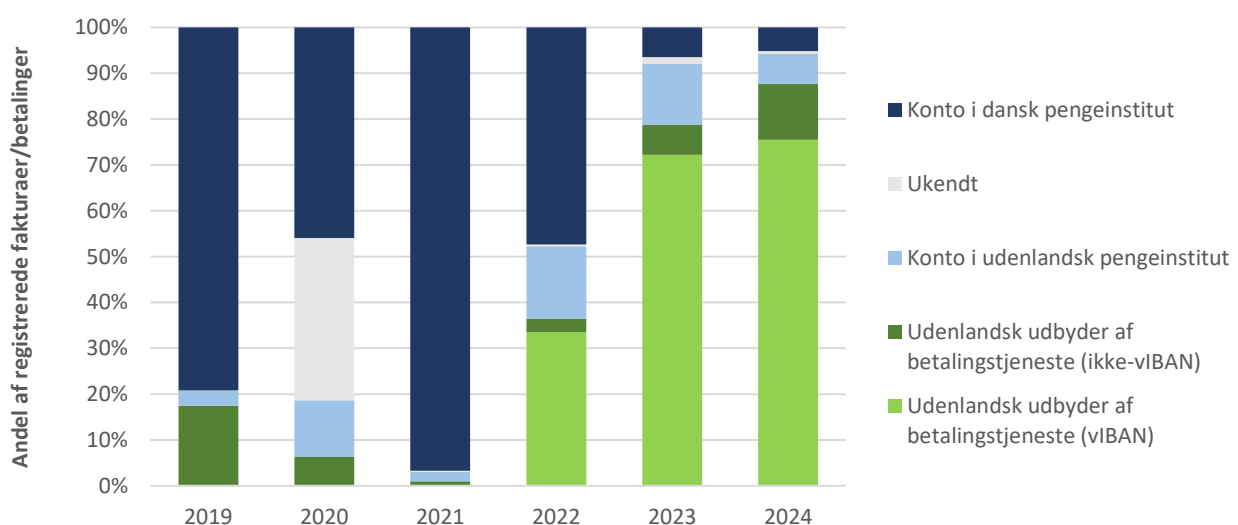
04 Virtuelle konti i udlandet

Tidligere blev svindel med fakturaer i langt de fleste tilfælde foretaget gennem danske pengeinstitutter. Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at der er sket en markant ændring i modus, hvor de fiktive fakturaer i stigende grad betales via udenlandske udbydere af betalingstjenester. Analysen viser, at cirka tre ud af fire fakturabetalinger til de analyserede formodede fakturafabriker i 2024 skete via de såkaldte virtuelle IBANs i udlandet (vIBANs). Det er Hvidvasksekretariatets vurdering, at dette endda er et konservativt bud på omfanget.

04.1 Fakturafabrikerne har taget vIBANs til sig

Analysen af de cirka 190 formodede fakturafabriker og deres kunders betalinger viser, at tre ud af fire af de fiktive fakturaer, som de identificerede fakturafabriker udsteder, i dag betales via vIBANs hos udenlandske udbydere af betalingstjenester. Det fremgår af figur 2 nedenfor. Det bliver tydeligt, at danske fakturafabriker finder vIBANs attraktive, når vi ser på de seneste års udvikling (2022-2024), hvor fakturafabrikerne i stærkt stigende grad går over til at fakturere via vIBANs.

Figur 2 - De analyserede fakturafabriker modtager i stigende grad betalinger via vIBANs
Fordeling af hvilke kontotyper, der faktureres til, opgjort på antal betalinger og fakturaer i perioden 2019-2024.

Note: 29.000 ud af cirka 50.000 fakturaer/betalinger i Hvidvasksekretariatets datasæt indeholder en registrering af det kontonummer, der ønskes betaling til. Disse kontonumre er inddelt i fem kontotyper af Hvidvasksekretariatet. Kontotypen 'Ukendt' er anvendt til kontooplysninger, hvortil der ikke er tilstrækkelig information til at bestemme tilhørsland- eller kontotype. 'Udenlandsk udbyder af betalingstjeneste (vIBANs)' er i de fleste tilfælde kontooplysninger med dansk landekode og dansk registrerings- og kontonummer, men disse kontonumre refererer reelt til en udenlandsk udsteder af vIBANs. Inddelingen af kontotyper er foretaget manuelt af Hvidvasksekretariatet baseret på dataregistreringer. Derfor skal der tages højde for, at de reelle tal kan afvige fra det opgjorte, eksempelvis hvis et kontonummer i et dansk pengeinstitut reelt tilhører en udenlandsk betalingstjeneste uden Hvidvasksekretariatets viden herom.

Kilde: Underretninger til Hvidvasksekretariatet om cirka 190 fakturafabriker.

04.2 Virtuelle IBANs er attraktive

For virksomheder, der modtager mange betalinger fra flere forskellige kunder eller leverandører, kan vIBAN strømline betaling og afstemning af konti, som ellers kræver et omfattende bogholderi.

Et vIBAN bruges til at modtage betalinger og fungerer som en slags kanal eller tragt, der sender pengene videre til en primær konto. Formålet med et vIBAN er at forenkle betalingsprocessen, så en bruger kan modtage betalinger i forskellige valutaer i forskellige lande uden at skulle oprette konti i hvert land. Et vIBAN er altså ikke en egentlig konto, men en måde at kanalisere penge mellem konti og holde styr på, hvilke betalinger der skal til og fra hvem.

IBAN og vIBAN

Ved internationale kontooverførsler – særligt i Europa – benyttes IBAN (International Bank Account Number). Det er en række tal og bogstaver, som viser, hvilken konto pengene overføres til. Et IBAN knytter sig som regel til én konto i et pengeinstitut, en masterkonto. Et dansk IBAN-nummer kunne fx være "DK12 1234 0123456789". I forbindelse med et øget behov for at foretage billigere og hurtigere internationale transaktioner, tilbyder visse pengeinstitutter at udstede virtuelle kontonumre (vIBANs). Et vIBAN er af udseende identisk med et IBAN. Det fremgår ingen steder af betalingsoplysningerne i en transaktion, om der er tale om et IBAN eller et vIBAN.

Fra et bruger-perspektiv har vIBAN-teknologien nogle attraktive egenskaber, som illustreret ved eksemplet nedenfor.

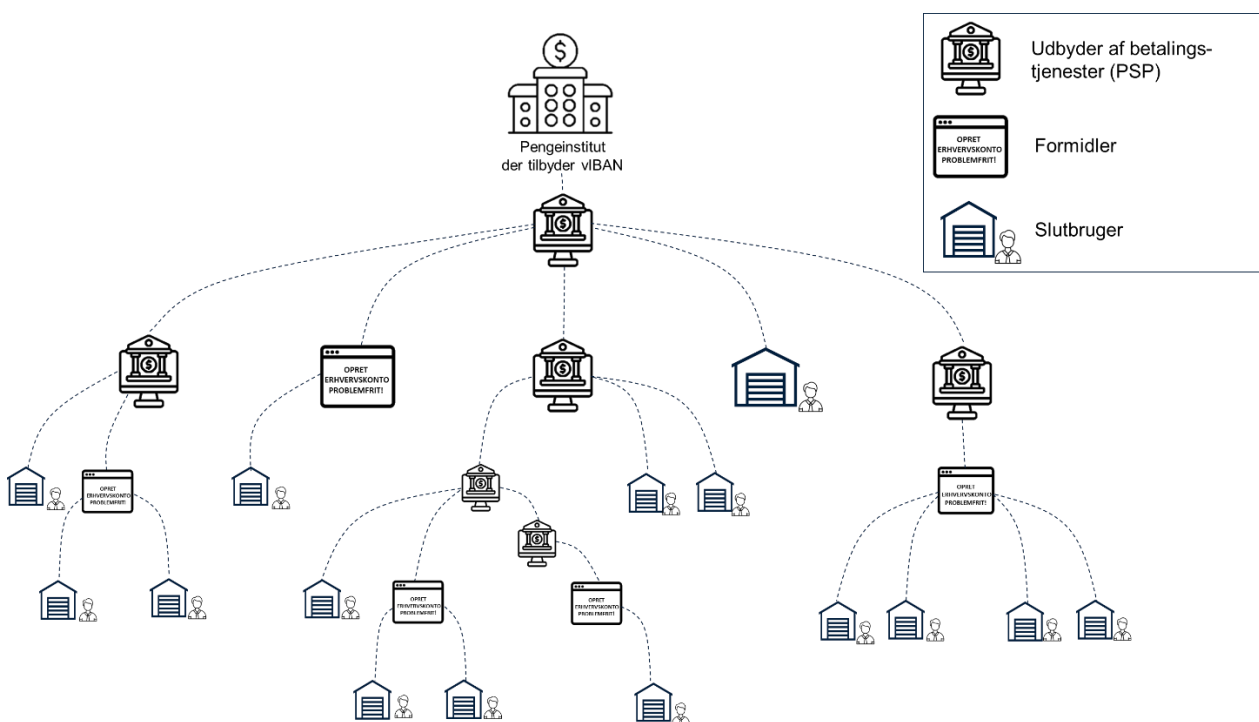
Eksempel – E-handelsplatform med kunder i mange lande

En e-handelsplatform har kunder i flere forskellige lande, som betaler i forskellige valutaer. Normalt ville en virksomhed med kunder i flere lande være nødt til at have konti i pengeinstitutter i hvert land til at håndtere deres kunders lokale valuta, hvilket er omkostningsfyldt. vIBAN-teknologien gør det

enkelt at håndtere betalinger fra kunder i forskellige lande. Pengene ender på e-handelsplatformens konto, og det er let at overskue hvilke betalinger, der kommer fra hvilke kunder.

Af illustration 3 kan man se, hvordan et pengeinstitut (øverst) udsteder vIBANs, som udbydere af betalingstjenester (i næste led) videreudsteder til andre udbydere af betalingstjenester eller direkte til slutbrugeren, som er den person eller virksomhed, der får det virtuelle kontonummer og kan bruge det til at foretage transaktioner med. Der kan være flere led i kæden af videresalg af de virtuelle IBANs. Der kan som mellemlid også være en "formidler" – det vender vi tilbage til lidt senere.

Illustration 3 - Et komplekst og forgrenet system

Det er ikke ulovligt at bruge hverken vIBANs eller udenlandske udbydere af betalingstjenester i det hele taget, men det udgør en sårbarhed i kampen mod hvidvask, når det bliver sværere at identificere og bekæmpe hvidvask via fakturafabrikker. Som det fremgår af figur 2, har fakturafabrikkerne taget vIBANs til sig i en grad, der fra et hvidvaskperspektiv er bekymrende.

04.3 Dansk-udseende erhvervskonti i udlandet

En af årsagerne til at vIBANs kan være attraktive for danske fakturafabriker er, at man kan få en erhvervskonto i udlandet, som ser dansk ud. Kontonummeret er dog i realiteten et vIBAN, som er udstedt af en udenlandsk bank med dansk filial, og som videreudbydes af udenlandske udbydere af betalingstjenester. Det betyder, at man kan modtage betalinger, som ender på en konto i udlandet, men hvor det på papiret ligner en transaktion mellem to danske konti.

Forretningsmodellen bag vIBANs er, at pengeinstitutter og fintech-virksomheder lægger infrastruktur til, at andre virksomheder kan udbyde "banklignende" services såsom konti, overførsler, betalingskort med mere. Disse andre virksomheder, som ofte er udenlandske betalingstjenesteudbydere, kan på den måde tilbyde "banklignende" produkter uden selv at være omfattet af de krav, der stilles til pengeinstitutter.

Hvis et pengeinstitut udsteder vIBANs, kan pengeinstituttet udstede vIBANs med landekoder, som matcher landekoderne i de lande, hvor pengeinstituttet har en filial. Hvis eksempelvis et norsk vIBAN-udstedende pengeinstitut har en filial i Italien, kan det norske pengeinstitut udstede vIBANs, der har 'IT' som landekode i kontonummeret. Det kan de så videreudstede via udenlandske udbydere af betalingstjenester, der derved kan tilbyde vIBAN-konti til italienske kunder. Således kan italienske virksomheder få en erhvervskonto, der udadtil ser italiensk ud, men som i realiteten ikke hører hjemme i et italiensk pengeinstitut, men derimod stammer fra et norsk pengeinstitut.

Det betyder også, at to virksomheder i hvert sit land i udlandet kan få vIBANs med dansk landekode. Når to virksomheder i udlandet – fx Brasilien og Azerbajjan – handler med hinanden, ligner det en national dansk transaktion, dvs. at det ligner en transaktion mellem to danske konti.

Gennem denne finansielle teknologi kan pengeinstitutter i udlandet udbyde vIBANs, der ser danske ud, hvis de blot har en filial i Danmark. Det betyder, at danske selskaber, der flytter deres bankforbindelser til udlandet via denne teknologi, kan have danske registrerings- og kontonumre tilknyttet konti i udenlandske pengeinstitutter.

Illustration 4 nedenfor viser, hvordan en dansk fakturafabrik bliver kunde hos en virksomhed, som formidler, at fakturafabrikken bliver kunde hos en udenlandsk udbyder af betalingstjenester. Den udenlandske udbyder af betalingstjenesters ydelse hviler som nævnt på, at der er et pengeinstitut, som stiller infrastrukturen til rådighed.

Fakturafabrikken bliver kunde hos den udenlandske udbyder af betalingstjenester via en dansk formidler. Formidleren er en virksomhed, hvis forretningsmodel ofte er at hjælpe virksomheder, der ikke kan få en erhvervskonto hos et dansk pengeinstitut. Denne formidler altså kundeforholdet, her i eksemplet en fakturafabrik, hos den udenlandske udbyder af betalingstjenester. Vi vender tilbage til formidlerne i afsnit 04.4.

Illustration 4 - Sådan kan udstedelse af vIBANs foregå

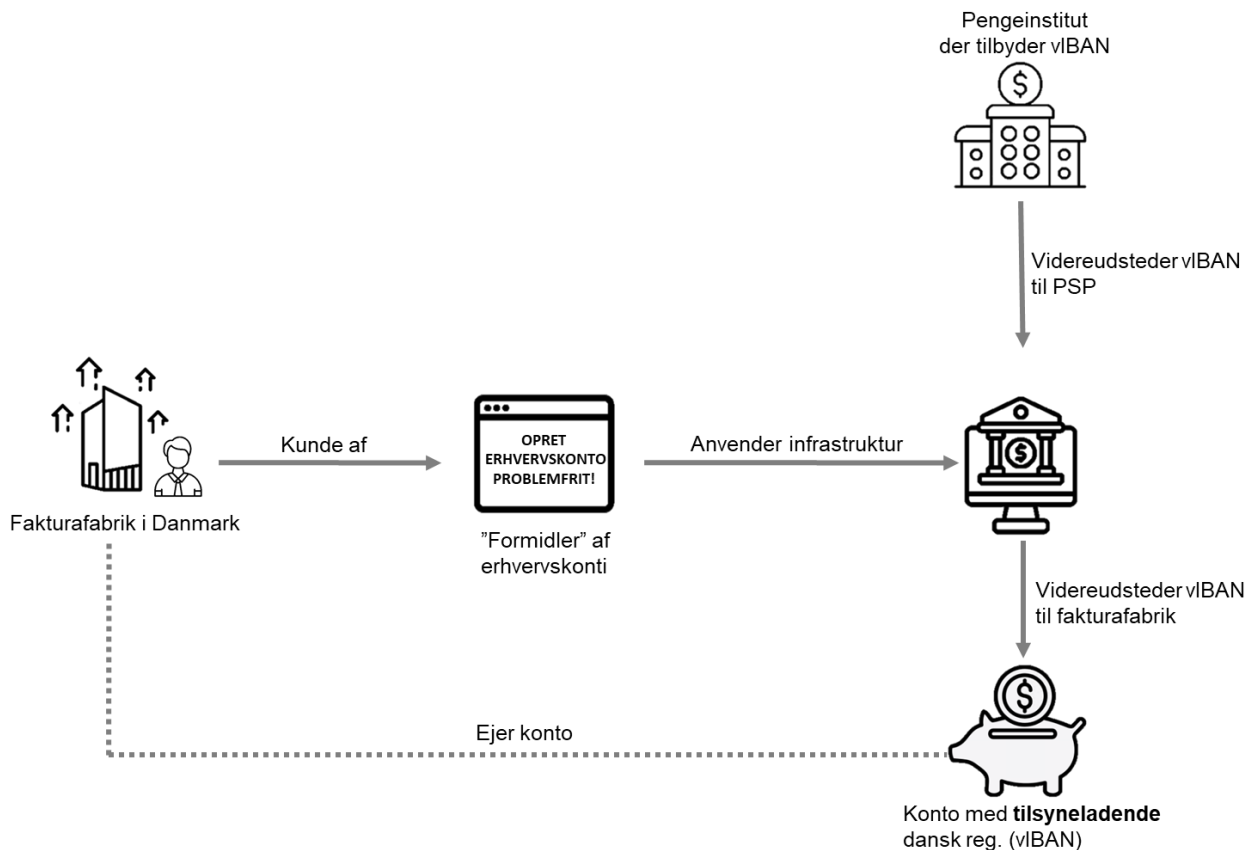

Illustration 4 viser, hvordan et pengeinstitut udbyder vIBAN-teknologien og sælger vIBANs til en udbyder af betalingstjenester (PSP), som kan være et betalingsinstitut eller et e-pengeinstitut. PSP'en kan så sælge de vIBANs videre til sine kunder, som i illustrationen er en fakturafabrik, men det kan naturligvis også være til lovlige kunder. I dette tilfælde bliver fakturafabrikken kunde hos PSP'en via en formidler, der har som forretningsmodel at skaffe erhvervskonti til virksomheder, der af den ene eller anden grund ikke kan blive eller ønsker at være kunder i danske pengeinstitutter. Så vidt Hvidvasksekretariatet er orienteret, er fakturafabrikken dels kunde hos formidleren ved at betale denne for at formidle en erhvervskonto samt kunde hos PSP'en hos hvem fakturafabrikken har fået sit/sine dansk-lignende vIBAN(s). Vi vender tilbage til formidlernes rolle i afsnit 04.4.

Denne infrastruktur har som beskrevet nogle teknologisk set effektive og attraktive egenskaber, og derfor er der naturligvis også helt legale virksomheder, som benytter denne infrastruktur. I boksen nedenfor kan du læse om, hvad udbydere af betalingstjenester er for en type finansiel virksomhed. Disse udbydere udgør et helt centralt led i vIBAN-teknologien.

Betalingstjenester

PSP'er, EMI'er, PI'er... Betalingsområdet er en stor omgang tekniske forkortelser. Helt overordnet set består branchen af forskellige virksomhedstyper, der udbyder betalingstjenester – altså får transaktioner til at ske, populært sagt.

Ifølge Finanstilsynet *"kan en betalingstjeneste beskrives som den aktivitet en virksomhed udøver, når den formidler en betaling imellem to parter, uden at virksomheden er en del af den aftale, som betalingen beror på."* Det vil altså sige, at virksomheden, der udbyder betalingstjenester, er den, der er med til at sørge for, at en betaling mellem to parter kan finde sted. Det kan fx være at sørge for, at der sker en betaling fra en virksomhed til en anden virksomhed. Det kunne også være at facilitere betalingen, når vi bruger betalingskort til at handle på nettet.

Udbydere af betalingstjenester (på engelsk *payment service providers, PSP*) er en betegnelse, som omfatter alle virksomheder, der udbyder betalingstjenester.

Udbydere af betalingstjenester kan være pengeinstitutter (dvs. banker, på engelsk *credit institutions*), men det kan også være betalingsinstitutter (på engelsk *payment institutions, PI*) og e-pengeinstitutter (på engelsk *e-money institutions, EMI*) samt deres mindre pendanter med begrænset tilladelse til at udbyde betalingstjenester (disse har ikke en direkte EU-pendant, men oversættes ofte i EU-lingo til *small payment institution* eller *Small PI*).

De forskellige udbydere af betalingstjenester er omfattet af EU's regelsæt om betalinger (*Payment Service Directive II, PSD2*) samt EU's regelsæt om hvidvask (*Anti Money Laundering Directive V, AMLD5*). Disse er implementeret i dansk lovgivning som henholdsvis lov om betalinger og hvidvaskloven.

Virksomheder, hvis forretning alene går ud på at formidle "danske" erhvervskonti, ofte på et dansk web-interface, er hverken omfattet af lov om betalinger eller PSD2, så længe de ikke selvstændigt udbyder betalingstjenester eller videreudsteder vIBANs. Hvis de alene formidler kontakten mellem en kunde, fx en virksomhed, og et udenlandsk betalingsinstitut, er de derfor heller ikke forpligtede til at leve op til kravene i hverken lov om betalinger eller hvidvaskloven. Derfor skal de heller ikke underrette om eventuel mistænkelig adfærd hos deres kunder.

I denne rapport omtales betalingsinstitutter, e-pengeinstitutter, PSP'er og lignende samlet som "udenlandske udbydere af betalingstjenester". Selvom "almindelige" pengeinstitutter også udbyder betalingstjenester, kalder vi dem i rapporten for "pengeinstitutter" (i daglig tale det vi vil forstå som banker). De virksomheder, hvis forretning alene går ud på at *formidle* "danske" erhvervskonti til virksomheder, der har brug for en erhvervskonto, kalder vi for "formidlere".

Den finansielle integration og internationalisering af betalingslandskabet, som vIBANs muliggør, medfører en øget hvidvaskrisiko. Hvidvasksekretariatet har tidligere sat fokus på den sårbarhed, som det globaliserede og fragmenterede betalingslandskab udgør. Se fx afsnit 4.5 i *Den Nationale Risikovurdering af Hvidvask 2022* (som du kan hente [her](#)), hvori vi vurderer, at det udgør en høj sårbarhed. Det betyder ikke, at den finansielle integration og fragmenteringen af betalingslandskabet ubetinget er en skidt udvikling. Men ud fra et hvidvaskperspektiv betyder det, at det bliver nemmere at skjule sine transaktioner, når de kører igennem flere led, og når kundekendskabet bliver spredt ud til underretningspligtige i flere lande. Det er her, den strukturelle sårbarhed gør sig gældende.

Den sårbarhed bliver meget tydelig, når vi kan se, at fakturafabrikkerne benytter sig af, at de kan få erhvervskonti i udenlandske pengeinstitutter via udenlandske udbydere af betalingstjenester. Konti, som ovenikøbet ser danske ud. Det reducerer chancen for, at mistænkelige aktører bliver opdaget i tide.

Det betyder også, at virksomheder i udlandet, der ikke er danske, kan få vIBANs, som ser danske ud. For de udenlandske virksomheder betyder det, at deres samarbejdspartnere får indtrykket af, at virksomheden er kunde i et dansk pengeinstitut – hvilket ikke er tilfældet.

Det betyder også, at Hvidvasksekretariatet får tilsendt underretninger fra udlandet, fordi der indgår en tilsyneladende dansk bankkonto. Derfor kan udenlandske "Hvidvasksekretariater" (på engelsk *Financial Intelligence Units, "FIU'er"*) fejlagtigt tro, at en transaktion eller en virksomhed har relation til Danmark. Den underretning burde i stedet være kommet til FIU'er i de lande, hvor virksomhederne, som har de mistænkelige transaktioner, reelt er hjemmehørende.

Hvidvasksekretariatet kan videresende oplysninger til den relevante FIU, hvis det er muligt at finde ud af, i hvilket land det er. Du kan læse mere om, hvorfor dette kan være nærmest umuligt i kapitel 5 om det vanskelige pengespor og hvorfor vIBAN-teknologien udgør en sårbarhed i den internationale hvidvaskbekæmpelse.

04.4 Formidlere af ”danske” erhvervskonti i udlandet er ikke omfattet af hvidvaskreglerne

Der findes som beskrevet en række danske virksomheder, der har som forretning at skaffe danske erhvervskonti til virksomheder, der ikke kan få en erhvervskonto i et dansk pengeinstitut. De reklamerer ofte med garanti for at de kan skaffe deres kunder en erhvervskonto på få dage. Alt efter hvilken løsning kunden vælger (og hvor meget man vil betale), kan man således få en erhvervskonto med NemKonto, mulighed for straksoverførsler, betalingskort med mere. Gennem formidlerne får kunderne erhvervskonti, som - trods et danskudseende kontonummer - er placeret hos en udenlandsk udbyder af betalingstjenester, der tilbyder vIBANs.

Formidlere af erhvervskonti er, ifølge Finanstilsynets vurdering, ikke omfattet af lov om betalinger og dermed heller ikke af hvidvaskloven, så længe de alene formidler kontakten mellem kunden, der ønsker en konto, og den finansielle virksomhed, de får konto hos. Når de udelukkende formidler kontakten til de udbydere af betalingstjenester, er de derfor ikke forpligtede til at være registreret eller have en tilladelse hos Finanstilsynet, og de er heller ikke forpligtede til at underrette Hvidvasksekretariatet om mistænkelige forhold hos deres kunder eller samarbejdspartnere.

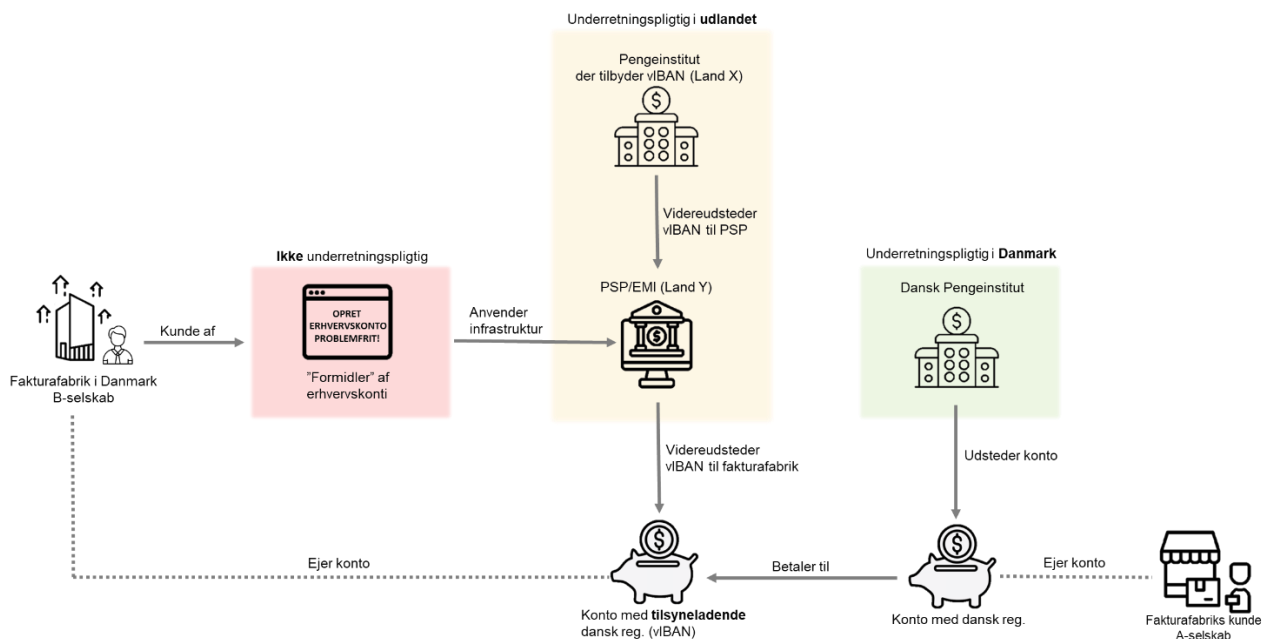
De udenlandske pengeinstitutter og udbydere af betalingstjenester er underlagt hvidvaskreglerne i de lande, hvor de er hjemmehørende. Det bemærkes, at det er fuldt ud lovligt at formidle kontakt mellem ikke-finansielle virksomheder og finansielle virksomheder. Formidlerne er ofte online-virksomheder, der reklamerer med at skaffe danske erhvervskonti til virksomheder. I realiteten får kunderne dog oftest ikke en dansk erhvervskonto, men bliver i stedet kunder hos udenlandske udbydere af betalingstjenester. De konti, som kunderne får, ser imidlertid danske ud, fordi deres registreringsnummer starter med DK. Det er attraktivt, hvis man gerne vil have sine penge til udlandet, via hvad der ligner transaktioner mellem danske konti.

Eksempel: En formidler reklamerer med at skaffe danske erhvervskonti

En dansk tømrervirksomhed har fået en erhvervskonto via en dansk formidler. vIBAN'et er udstedt af et pengeinstitut i udlandet, men betalingsløsningen og transaktionerne udbydes gennem to udbydere af betalingstjenester i fx Storbritannien og Litauen. Den danske tømrervirksomhed har nu en konto, der ligner en dansk erhvervskonto, da vIBAN'et starter med ”DK”. Tømrervirksomheden kan knytte sin NemKonto til sin nye konto og kan foretage internationale transaktioner og modtage fakturabetalinger fra sine kunder på kontoen.

Af illustration 5, som er en fortsættelse af illustration 4, kan man se, at formidleren i Danmark ikke er underretningspligtig (markeret med rød), og at pengeinstituttet i Land X og udbyderen af betalingstjenester i Land Y er underretningspligtige i deres respektive lande (markeret med gul). Der optræder kun én dansk underretningspligtig, såfremt køberen af de fiktive fakturaer (A-selskabet) har konto hos et pengeinstitut i Danmark (markeret med grøn).

Illustration 5 - Underretningspligten ligger primært i udlandet

Blandt formidlerne er der flere forskellige branchetyper, som tilbyder erhvervsdrivende hjælp med at oprette erhvervskonti. Hvidvasksekretariatet har set nærmere på en række af disse udbydere og undersøgt, hvilke branchekoder eller bi-brancher, de er registreret med i CVR-registret. Der er eksempler på, at de har været registreret som eksempelvis vagt- og sikkerhedstjenester, restaurant, kurerservice, vikarbureau, skatterådgivning, kiosk, eller udbyder af it-services eller konsulentbistand. Her er altså ikke tale om klassiske finansielle virksomheder, men om virksomheder inden for meget forskellige brancher, der har fundet en forretning i at formidle kontoforhold i udlandet.

Disse formidlere kan i flere tilfælde tilbyde en webbank-lignende digital brugerflade med egen branding mv. For slutbrugeren ser det ud som om, at transaktionerne foregår gennem formidlerens app, men formidlerens app kan være koblet op på infrastrukturen hos den udenlandske udbyder af betalingstjenester.

05 Det vanskelige pengespor

Når fakturafabrikkerne flytter deres transaktioner udenlands, bliver det sværere at identificere mistænkelige transaktioner med midler fra udbyttegivende kriminalitet. Det skyldes, at det kan tage uhyre lang tid til at identificere kontoholderen af et vIBAN, der er udstedt og videreudstedt gennem en længere kæde af udenlandske udbydere af betalingstjenester. Det vanskeliggøres af, at underretningspligten ligger hos forskellige virksomheder i udlandet.

Denne form for finansiell integration på globalt plan virker som et slør for de myndigheder, der er sat i verden for at begrænse de kriminelle aktørers aktiviteter. Det gælder såvel Hvidvasksekretariatet som andre myndigheder. Når Hvidvasksekretariatet modtager en underretning, hvori der indgår en udenlandsk transaktion, er det nødvendigt at identificere i hvilket land ejeren af kontoen, der overføres til, er hjemmehørende. Det er nødvendigt at identificere afsender- eller modtagerlandet, fordi Hvidvasksekretariatet har pligt til at underrette det pågældende lands FIU ved mistanke om hvidvask. Det gælder også den anden vej rundt. Det er i Hvidvasksekretariatets interesse at kunne identificere slutmodtageren i vores operative analyser og forstå netværket af personer og virksomheder, der indgår i de mistænkelige transaktioner. Derfor anmoder Hvidvasksekretariatet ofte det andet lands FIU om oplysninger. Går transaktionen igennem en række finansielle institutioner i forskellige lande med varierende svartider, kan det betyde, at Hvidvasksekretariatet ikke finder frem til modtagerlandet før pengene er flyttet videre. Ligeså har Skattestyrelsen hjemmel til at bede de udenlandske udbydere af betalingstjenester om oplysninger om kontoholder. Det er med andre ord ikke umuligt at opspore hvem, der ejer en konto – men det er en meget langsommelig proces og fakturafabrikkerne lever som nævnt i kort tid.

05.1 At finde kontoejeren kan være besværligt

Hvis eksempelvis et pengeinstitut i land 1 udsteder vIBANs til en udbyder af betalingstjenester i land 2, som igen videreudsteder til en anden udbyder af betalingstjenester i land 3, så vil det for Hvidvasksekretariatet eller andre FIUer ikke kunne ses af kontonummeret, hvor kontoen reelt hører hjemme. Derfor kræver det en større rundspørge at finde ud af, hvem der ejer kontoen.

Når anmodninger om oplysninger skal igennem flere lande, bliver processen ofte så tidskrævende, at de kriminelle bagmænd når at skifte selskaber flere gange. Bagudrettet efterforskning vil ofte,

ifølge Hvidvasksekretariatets oplysninger, resultere i, at sporet ender hos en stråmandsdirektør i et anpartsselskab eller en enkeltmandsvirksomhed, som for længst har flyttet pengene.

EU's bank-vagthund er bekymret

Den Europæiske Banktilsynsmyndighed, European Banking Authority, EBA, har sat vIBANs i fokus på grund af bekymringer om risiko for hvidvask og manglende gennemsigtighed i visse forretningsmodeller. I sin rapport fra 2024 oplister EBA ti bekymringspunkter. Udover regulatorisk arbitrage og begrænset beskyttelse af forbrugerne hæfter EBA sig ved de risici, som vIBANs medfører for hvidvask og terrorfinansiering. Det er særligt udfordringen ved, at slutbrugeren af et vIBAN kan være ukendt for udbyderne af betalingstjenesterne i kæden, som videreudsteder vIBANs. Det kan betyde, at de oplysninger, der skal indgå i transaktionsovervågningen af kunderne, kan være upålidelige, og at det dermed bliver svært for de nationale myndigheder at få indsigt i omfanget af brugen af vIBANs i deres lande. Derfor bliver det også en svær opgave for de nationale tilsyn at kontrollere, om udbyderne af betalingstjenesternes hvidvaskforanstaltninger er tilstrækkelige. Du kan finde rapporten [her](#).

Finanstilsynet i Danmark har sat fokus på problematikken og er ved at designe tilsynsindsatser målrettet vIBAN.

05.2 Hvidvasken flytter ud, men før-kriminaliteten og skatte- og momsunddragelsen bliver i Danmark

Når hvidvasken i stigende grad sker gennem udenlandske finansielle virksomheder, kan det næsten se ud som om, at problemet er ved at flytte ud af Danmark. Sådan forholder det sig desværre ikke. For skatte- og momsunddragelsen finder stadig sted i Danmark.

Analysen viser, at de analyserede betalinger for de fiktive fakturaer i de seneste år er betalt fra danske bankkonti til udenlandske udbydere af betalingstjenester via vIBANs. Så længe køberne af de fiktive fakturaer har erhvervskonti hos danske banker, er hvidvasken og skatteunddragelsen stadig delvist synlig for de danske pengeinstitutter. Det er også derfor, Hvidvasksekretariatet har kunne lave denne analyse. Hvis der er fiktive fakturaer, der betales fra en udenlandsk udbyder af betalingstjenester til en anden udenlandsk udbyder af betalingstjenester, kan vi ikke se det.

Det er Hvidvasksekretariatets opfattelse, at hovedparten af fakturafabrikernes kunder stadigvæk har en dansk bankkonto i et dansk pengeinstitut. Det kan imidlertid blive en udfordring, hvis faktu-

rafabrikkernes kunder også begynder at flytte deres konto- og transaktionsaktiviteter til udenlandske udbydere af betalingstjenester. Skattestyrelsen bemærker, at det allerede er et forhold, som styrelsen er begyndt at se. Hvis det fortsætter i den retning, vil det blive endnu mere vanskeligt for danske myndigheder at blive opmærksomme på hvidvasken via fakturafabrikkerne, da betalingerne for de fiktive fakturaer så foregår helt uden for Danmark. Selve før-kriminaliteten, fx handel med narkotika, rufferi, it-relateret økonomisk kriminalitet og lignende vil dog stadig foregå i Danmark, ligesom den danske statskasse fortsat kan blive unddraget skatte- og momsbetalinger.

Denne analyse blev påbegyndt i slutningen af 2024 og er baseret på data for 2017-2024. I foråret 2025 har Hvidvasksekretariatet fået flere oplysninger om fakturafabriker. Oplysningerne viser, at fakturafabrikerne fortsætter. Alene i første kvartal ser vi handel med fiktive fakturaer for knap 40 millioner kroner inkl. moms. Cirka 90 pct. af disse fakturaer er betalt til udenlandske betalingstjesteudbydere, heriblandt en væsentlig del via vIBANs.

06 Sådan underretter du ved mistanke om fiktive fakturaer

Det er vigtigt, at Hvidvasksekretariatet får underretninger med oplysninger om potentielle fakturafabrikker og deres kunder. I publikationen *Den Gode Underretning*, som du kan finde [her](#), er der beskrivelser af, hvordan man som underretter bedst laver sine underretninger. Nedenfor er der et par punkter, som er gode at følge, men Hvidvasksekretariatet opfordrer alle underretningspligtige til at læse Den Gode Underretning. Personer og virksomheder, der ikke er omfattet af hvidvaskloven og dermed underretningspligten, kan også underrette via GoAML. Underretningen skal indsendes via www.hvidvask.dk. Her kan du også læse mere om, hvordan man anvender GoAML, som er det system, man underretter igennem.

- Skriv forklaringen ind i mistankegrundlaget: Hvem handler mistanken om, og hvad går mistanken på. Hvad er det, som gør adfærden eller transaktionerne mistænkelige og hvorfor kan mistanken ikke afvises?
- Beskriv gerne transaktionerne/betalingerne så præcist så muligt, ved at inkludere kontonumre, oplysninger om alle relevante parter (også CPR- og CVR-numre) og korrekte beløb.
- Vedhæfte de transaktioner, som er relevante.
- Medsend alle relevante dokumenter, fakturaer og handelsdokumenter i forbindelse med underretningen. Disse dokumenter indeholder ofte meget relevant information, herunder leveringsadresser og anvendte transportvirksomheder mv., der kan underbygge en eventuel mistanke om hvidvask.

07 Vil du vide mere om hvidvask?

Har du spørgsmål eller kommentarer til temarapporten, er du velkommen til at kontakte os på mail fiu@politi.dk. Du er altid velkommen til at læse mere om hvidvask på www.hvidvask.dk. Her finder du årsrapporter, kvartalsrapporter og temarapporter fra Hvidvasksekretariatet. Materialet får du også adgang til, hvis du er oprettet via GoAML.

Du kan også hente mere viden om hvidvask hos tilsynsmyndighederne samt nationale og internationale samarbejdspartnere.

Eksterne links

Dansk politi: www.politi.dk

Finanstilsynet: www.finanstilsynet.dk

Erhvervsstyrelsen: www.erhvervsstyrelsen.dk

Advokatsamfundet: www.advokatsamfundet.dk

Spillemyndigheden: www.spillemyndigheden.dk

Skattestyrelsen: www.sktst.dk

Financial Action Task Force: www.fatf-gafi.org

Egmont Group: www.egmontgroup.com

Europol: www.europol.europa.eu

Interpol: www.interpol.int

Basel Institute on Governance, Basel AML-Index: www.baselgovernance.org